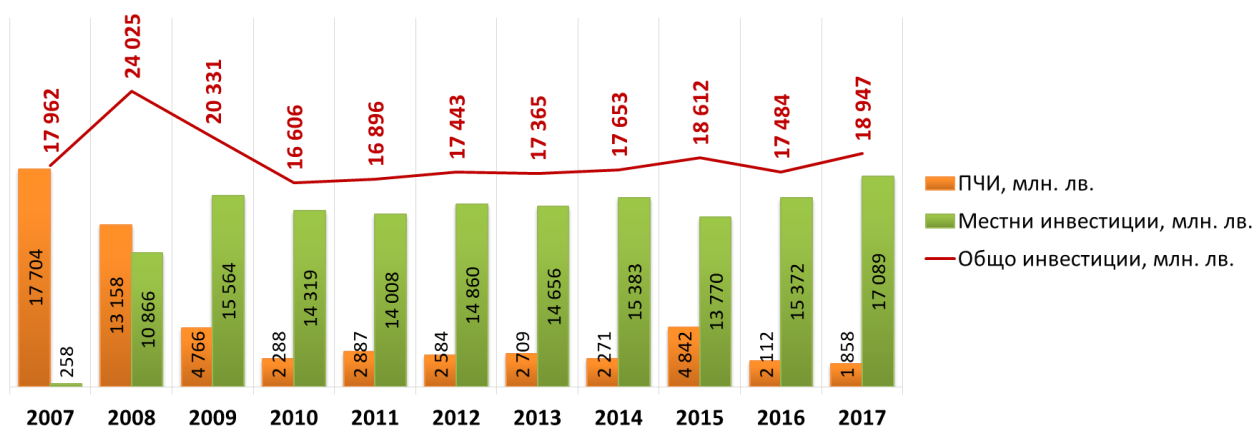

Интензитет на преките чуждестранни инвестиции (ПЧИ) (сравнителен анализ)

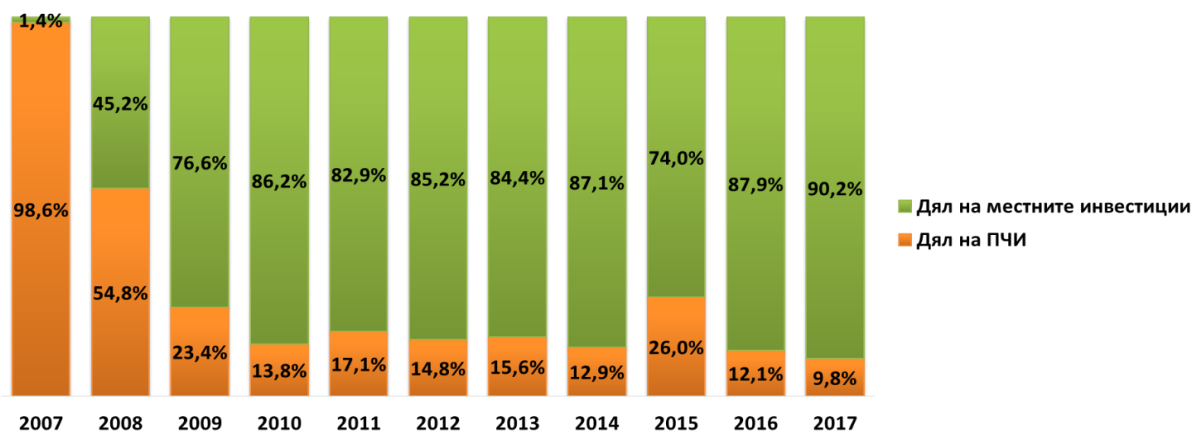
Общият поток на инвестициите в България в периода 2007-2017 г. остава сравнително константен – около 18 млрд. лв. годишно, с пик през 2008 г., когато достигат до 24 млрд. лв.

Инвестиции

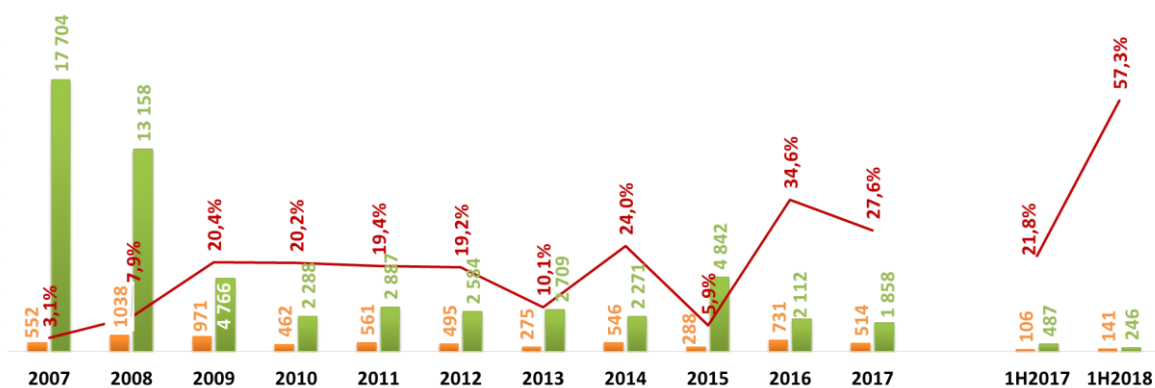
Делът на местните инвестиции в общия поток на инвестициите драстично нараства при успореден срив на чуждестранните инвестиции.

Дялове на чуждите и местни инвестиции в общия поток инвестиции (%)

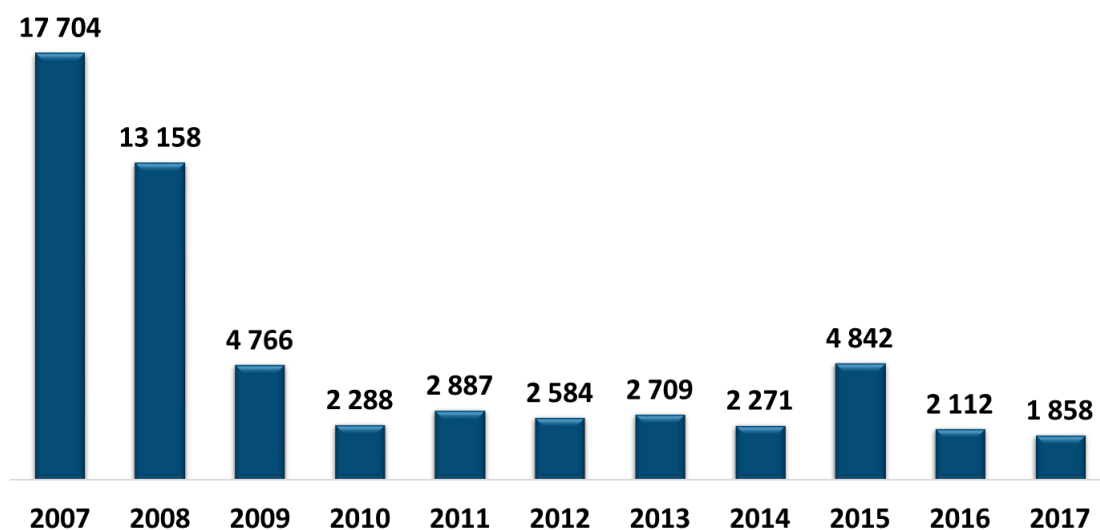
На фона на драстичния спад на ПЧИ, българските инвестиции зад граница остават непроменени като обем през разглеждания 10-годишен период и са в размер на около половин млрд. лв. годишно.

■ Български инвестиции в чужбина, млн. лв. ■ ПЧИ, млн. лв. — Изходящи инвестиции спрямо входящи (ПЧИ)

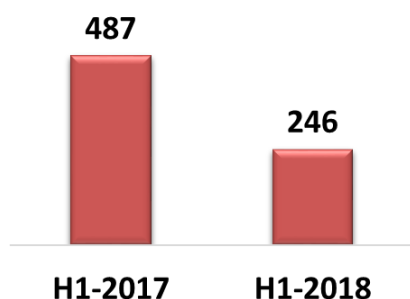
За периода 2007-2017 г. годишният поток на нетните чуждестранни инвестиции намалява почти 10 пъти, като достига най-ниското си ниво през 2017 г., в размер на 1858 млн. лв. или 1.9% от БВП.

Нетни чуждестранни инвестиции в България, млн. лв.

Водещ инвеститор през 2017 година е Холандия (885 млн. евро), следвана от Германия и Швейцария – с около 130 млн. евро всяка. С добри позиции са и съседните ни страни – Турция и Гърция – с по около 80 млн. евро всяка. Нестабилната икономическа ситуация в Турция и спадът на турската лира могат да доведат до допълнително нарастване на турските инвестиции у нас.

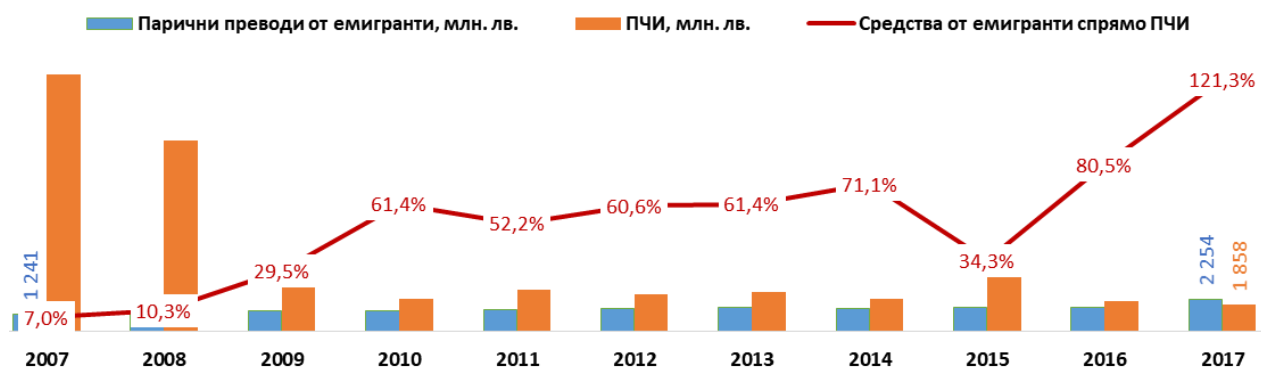
Значителен е делът на отрицателните инвестиционни потоци за Чехия (-301 млн. евро), Австрия (-142 млн. евро) и Норвегия (-70 млн. евро)¹.

За първото полугодие на 2018 г. спрямо същия период на 2017 г. спадът на инвестициите се задълбочава и е 2 пъти (от 487.2 млн. евро на 246.2 млн. евро).

Сривът се дължи предимно на отрицателния поток на дяловия капитал в капитала и резервите на българските дружества.

За това колко пренебрежимо ниско е нивото на ПЧИ у нас през последните години говори и фактът, че техният обем е съизмерим със средствата, постъпващи от емигрантите.

¹ Методологията на изчисляване на ПЧИ отчита заемните средства между компанията-майка и дъщерните дружества у нас като инвестиционни потоци.

В структурата на инвестициите през 2017 г. се наблюдава положителната тенденция за нарастващ дял на инвестициите в преработващата промишленост – 19.1% при 18.6% през предходната година. Нарастването е и в абсолютен размер - 313 млн. евро през 2017 при 229 млн. евро за 2016 г. ПЧИ в индустрията осигуряват устойчивост на растежа в икономиката, поради своята дългосрочност и ефекта, който постигат чрез развитие на веригите за доставки в свързаните с тях сектори на икономиката и трансфера на технологии.

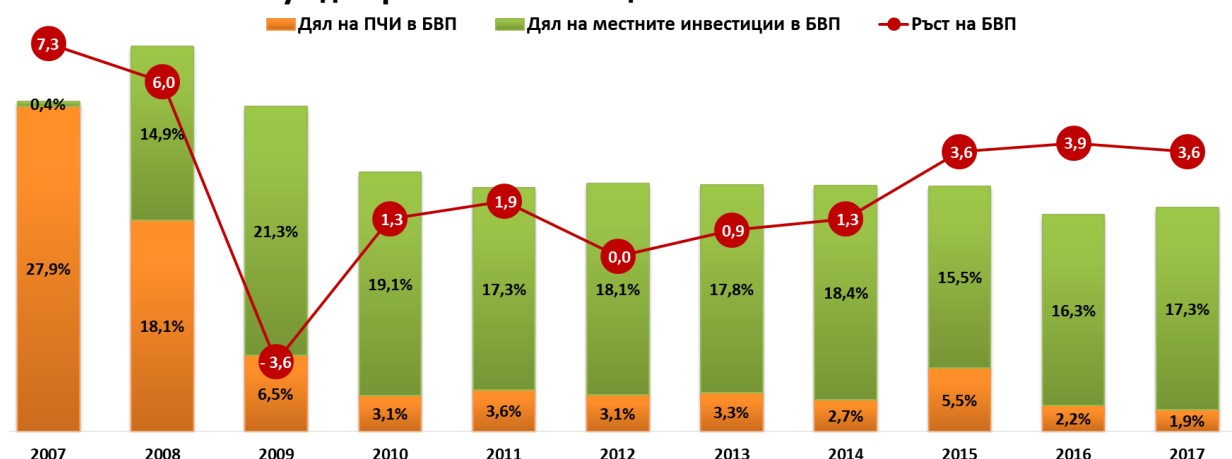

Източник: БНБ. Данните са за 2017 г.

През 2014 г. се наблюдава значителен отрицателен инвестиционен поток в преработващата промишленост в размер на (-174.6) млн. евро и ръст на инвестициите през 2015 г. от 531.2 млн. евро. Запазва се значителният дял на инвестициите, насочени към финансови и застрахователни дейности – 15%, и операции с недвижими имоти – 14.5%, които носят временен и конюнктурен характер в тези сектори.

Тревожно е състоянието с деинвестициите (отрицателните инвестиционни потоци) при производството на електрическа енергия, професионални и научни дейности, добивна промишленост. Така например, за сектора на професионалните дейности и научните изследвания за последните две години отрицателните потоци са, съответно - (-64.5) млн. евро (4.8 % от инвестициите) през 2016 г. и (-224.3) млн. евро през 2017 г. (13.7% от преките инвестиции за годината). Въпреки наблюдаваното увеличение на инвестициите на местния бизнес за научно-изследователска и развойна дейност, делът на инвестициите, направени от чуждестранните инвеститори, са неудовлетворителни.

За периода 2007-2017 г. не се наблюдава изразена корелация между ръста на БВП и изменението на чуждестранните инвестиции.

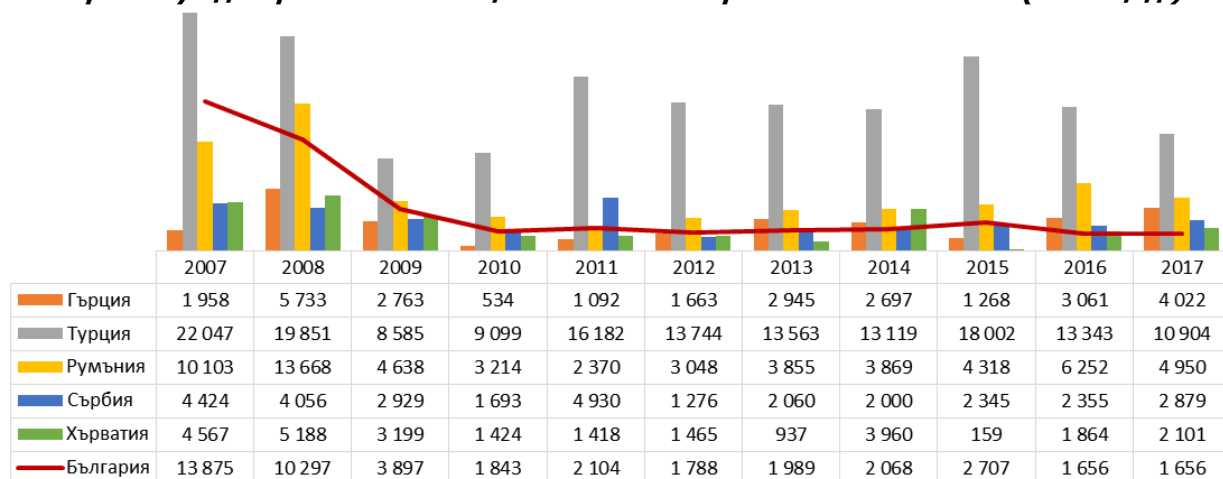
Разгледани като дял от БВП, преките чуждестранни инвестиции непрекъснато намаляват. Интензитетът на инвестициите характеризира капацитета на икономиката да привлича чуждестранни инвестиции. Ако през 2007 г. те са били 27.9% от БВП, то през 2017 г. делът им е едва 1.9% от БВП, което представлява свиване с почти 15 пъти. Тази неблагоприятна тенденция се задълбочава допълнително за полугодieto на 2018 г. спрямо същия период на 2017 г. Спадът е двукратен – от 1% до 0.5%.

Година	БВП, млн. лв. (1)	Реален ръст на БВП, % (1)	ПЧИ в България, млн. лв. (2)	ПЧИ в България, % от БВП
2007	63464	7.3%	17703.8	27.9%
2008	72756	6.0%	13158.4	18.1%
2009	72986	-3.6%	4766.2	6.5%
2010	74771	1.3%	2287.7	3.1%
2011	80759	1.9%	2887.4	3.6%
2012	82040	0.0%	2583.5	3.1%
2013	82166	0.9%	2706.3	3.3%
2014	83634	1.3%	2270.5	2.7%
2015	88571	3.6%	4842.4	5.5%
2016	94130	3.9%	2111.7	2.2%
2017	98631	3.6%	1858.2	1.9%
01-06.2017 г.			952.9	1.0%
01.06.2018 г.			481.5	0.5%

Източник: (1) НСИ, (2) БНБ. Данните за периода Януари – Юни 2018 г. подлежат на ревизия. За определяне на дела на инвестициите от БВП е използван размер от 52 792 млн. евро за 2018 г. (прогноза на БНБ) и 50 429.3 млн. евро за 2017 г. (данни на НСИ от 07.03.2018 г.)

В резултат на влизането на България в ЕС през първите години от членството на страната (2007 и 2008 г.) инвестициите са над 10 млрд. щ. д. годишно. Тенденцията е аналогична и в съседна Румъния, в която инвестициите през 2007 и 2008 г. бележат рекордни стойности.

Преки чуждестранни инвестиции в някои от страните от Балканите (млн. щ. д.)

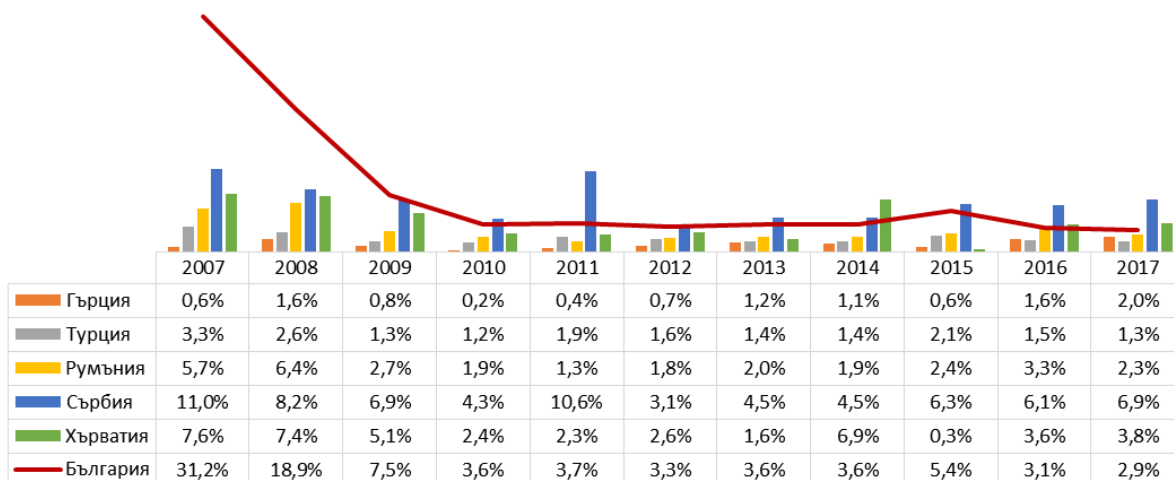
Източник: Световна банка, Foreign direct investment, net inflows (BoP, current US\$)

За периода 2007-2017 г. всички страни от региона са влошили показателите си и привлекателността си за чуждестранни инвестиции, което е резултат от световната финансова криза и международната конюнктура, но **спадът в България е най-осезаем**. Докато в Турция, Румъния и Хърватия намаляването на обема инвестиции е наполовина спрямо обемите от 2007 г., то в нашата страна спадът на инвестициите е 12 пъти спрямо 2007 г. **Страната ни е на последно място от изследваните съседни страни по обем инвестиции и след Сърбия и Хърватия по интензитет на инвестициите.**

Най-значими отклонения и нестабилност в потоците ПЧИ се наблюдава в България за разглеждания период. Те се свиват от почти 1/3 от БВП през 2007 г. до 1/33-та през 2017 г.

Страната не използва в достатъчна степен външен инвестиционен ресурс за ускоряване на растежа в икономиката в сравнение с другите страни в региона. Показателен е примерът с Гърция, която изпитваше финансови и икономически затруднения в разглеждания период, бе подложена на специфични мерки на ограничения, но инвестициите в нея нарастват над три пъти от 0.6% от БВП през 2007 г. на 2% от БВП през 2017 г. Сръбската икономика, сравнима по размер с българската, привлича почти двукратно по-голям обем външни инвестиции.

Преки чуждестранни инвестиции в някои от страните от Балканите (% от БВП)

Източник: Световна банка, Foreign direct investment, net inflows (BoP, current US\$), GDP (current US\$)

Изследване на БСК идентифицира следните фактори, възпрепятстващи привличането на преки чуждестранни инвестиции:

- Липса на квалифицирани кадри,
- Лоша инфраструктура,
- Бавно свързване към комуналните услуги (ел. енергия, ВиК, преносни мрежи и др.),
- Утежнена бизнес-среда и регулации, липса на електронно правителство и на прилагане на електронните услуги,
- Бавен процес на обявяването на фалити,
- Висока междуфирмена задлъжнялост,
- Мудно правораздаване,
- Корупция,
- Бюрокрация на национално и регионално ниво в администрацията,
- Непредсказуема бизнес и законова среда.

Възможности за подобряване на ситуацията и повишаване потоците от ПЧИ:

- Подобряване качеството на човешките ресурси – образование, квалификация, умения, включително чрез промяна на системата за финансиране на образованието;
- Внос на работна ръка;
- Подобряване на ефективността на публичните разходи чрез публично-частни партньорства (ПЧП) и изграждане на техническа инфраструктура за инвестициите чрез ПЧП;
- Разширяване на арбитражния подход за решаване на търговски спорове;
- Насърчаване на инвестициите във високотехнологични производства, които позволяват по-добра възвръщаемост и стабилен растеж на икономиката;
- Въвеждане на електронни публични услуги;
- Съкчаване на регулациите за бизнеса и премахване на незаконните регулаторни режими на местно ниво;
- Стабилност на нормативната среда;
- Подобряване на нивото на сигурност и правосъдие.